

πouλoς μoύ διηγῆθηκε πῶς, διὰν στῇ Γεβγελή σιάν-  
μεθαν ἑλληνικά καὶ σεβδικὰ σώματα πὲς ἰσάριθμα,  
ἔφταναν ἐκεῖ καὶ ξεοδιάζονταν τειτραπλάσια, ἂν θυ-  
μᾶμαι καλὰ, ἑλληνικά παρὰ σεβδικὰ φύλλα. "Ἄν τα-  
ξιθέβεις σὺ ἐσωτερικῶ, σὲ κάθε χωριουδάκι ἔπou-  
σιματάς, θὰ σὲ ρωτήσουν ἂν φέρνεις μαζί σου κα-  
μιὰ ἐφημερίδα. Καὶ ἂν ἔχεις, κάποιος κουτσογραμ-  
ματισμένος θὰ τὴν πάρῃ, καὶ ἐνῶ γύρω κάθονται  
οἱ λοιποὶ ἄφωνοι καὶ προσεχτικοί, θὰν τοὺς τὴ δια-  
βάσει μεγαλόφωνα καὶ ἐμφαντικά. Εἶναι νόστιμο τό-  
τες θὰ ἀκούς τις ἐρμηνεῖες τοῦ διαδαστῆ, ποὺ μὲ  
πολλὴ περιέργεια τὸ ἀκροατήριό του κάποιες τοῦ ζη-  
τάει νὰν τοὺς ξηγήσει τὸ νόημα. Νόστιμο, γιατί ἡ  
ἐρμηνεία συχνὰ εἶναι τῆς φαντασίας· ὁ διαδαστὴς  
προτιμᾷ νὰ πῇ ὅτι, τύχει παρὰ, προδίδοντας τὴν  
ἀγνοιά του, νὰ ξεπέσει ἀπὸ τὴ δόξα του ὡς ἀνθρώ-  
που φωτισμένου ὑπὲρ τὴν κοινὴ ἀγέλη. Ὁμολογῶ  
ὥστόσο, πῶς καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ δυσκολεθόμουν ἴ-  
σως ἐδῶ καὶ ἐκεῖ νὰ παραστήσω τί τάχα ἐννοοῦν οἱ  
ἐφημεριδογράφοι. Περιέργοι οἱ διδάχοι ἀφ' οἱ τοῦ  
κόμου νὰ μὴ βλέπουν πῶς δὲν ἔχει τὸν κοινότητα  
τοῦ τὸ νὰ γράφεις, ὅπως γράφουνε, μὲ στρεφρὸ πομ-  
πώδικο καὶ ξενονίμητο (μάλιστα συχνὰ καὶ σλόκo) ὕ-  
φος, ἂν σκοπὸς σου εἶναι νὰ προσηλυτίσεις ψηφο-  
φόρους, ποὺ ἕνας σωρὸς ἢ εἶναι ἀγράμματοι ἢ μόλις  
κατέχουν τὰ πρῶτα στοιχεῖα. Ἀφ' οὗ χειρότερα πέ-  
ρτει ὅξω ὁ Βενιζελικός τύπος. Ὁ ἅγιος Ἀθουσιτί-  
νος, κολοσαῖο πρακτικὸ μυαλό, τὸ εἶπε, πῶς, διὰν  
κηρύχνεις τὴν ἀλήθεια, πρώτη σου ἀνησυχία πρέπει  
νὰ εἶναι ἡ ξαστεράδα· ἀφ' οὗ εἶναι τὸ θεμέλιο, καὶ  
καλλιλογικὲς φροντίδες δὲν πρέπει νὰν τὸ σαλέδουν.  
Καὶ προσθέτει μιὰ κοινοτοπία, πῶς, σὰ μιᾶς, σκο-  
πὸς σου εἶναι νὰ σὲ νιώσουνε. Μὰ οἱ ἐφημεριδογρά-  
φοι προτιμοῦν τοῦ Ταλλεϋράνου τὴν ἀρχή, ποὺ ἰδέ-  
σπιζε πῶς ἡ γλῶσσα δόθηκε σὸν ἄνθρωπο γιὰ νὰ  
κρύβει τοὺς στοχασμούς του.

Ἀλλὰ ἄς ξαναγυρίσουμε στὰ παιδιὰ ποὺ εἶπαμε  
φώναξαν «Φημερίδες γιὰ νὰ διαβάσουμε!». Ἐκεῖνο  
πὸ γιὰ νὰ διαβάσουμε σκοπὸ εἶχε νὰ  
μᾶς συγκινήσει ἡ ἀληθινὴ του μορφή, ὅπως μοῦ ξή-  
γησε ἕνας συνταξιιδιώτης, θὰ εἶτανε γιὰ νὰ  
πονηρῶς σου με σὺ τὸ χωριό. Εἶναι λυπη-  
ρὸ ποὺ τὰ παιδιὰ μας ἐδῶ ἔχουν τὴν ἀναλήθεια τόσο  
ἐφκολη, καὶ λυπηρότερο πολὺ ποὺ τὴ διδάσκονται ἀ-  
πὸ τὸ σπῆτι τους. Γιατὶ εἶναι δεδαιωμένο ἀφ' οὗ, πῶς  
οἱ γονεῖς συχνὰ τὰ ἐρμηνεύουν πῶς ἢ γιὰ κέρος ἢ  
δικαιολογία τους νὰ ποῦν ψέμα. Καὶ τὸ κακὸ δὲ βα-  
σιλέβει ἀποκλειστικὰ στὴ σειρὰ τὴν ἀπαίδεφτη, πα-  
ρὰ καὶ στὴ σειρὰ παιδιῶν ποὺ κατὰ τὸ φαινόμενο  
ἔχουν τὰ μέσα καλῆς ἀνατροφῆς. Τὶς προσάλλες ἕνα  
ἐτίμο παιδί μέσα σὺ τριβάγιο εἶχε καλοστρωθεῖ σὺ  
κάθισμα, ἐνῶ διὸ κυρίες γερόντισσες ἔστεκαν ὀρθιες  
κοτὰ του. "Οταν κάποιος τοῦ παρητήρησε πῶς χρέος  
τον εἶτανε νὰ παραχωρήσει τὴ θέση του σὲ μιὰ ἀπὸ  
τις γερόντισσες, ἐκεῖνο μὲ πρόδηλο ἀφροθυμασμοῦ ἀ-  
μέσως ἀπάντησε: «Μοῦ πονοῦν τὰ πόδια μου». Ἐν-  
νοεῖται πῶς ἡ ἀναλήθεια ἐπιρρεάζει τὴ γενικὴ συμ-  
περιφορά. Κατὰ τις ἐκλογές, συνοδεδόντας μιὰ κυ-  
ρία, πέρασα μερικὰ μαθητοῦδια ποὺ μᾶς φώναξαν  
«Ἐλιά, ἐλιά!». "Οταν ἐγὼ ἀντεῖπα «Ἀγκυρα!» ἕνα  
τους πρόσθεσε «Ἀγκυρα, κοπριές!» μὲ λέξη πὺδ ἐμ-  
φαντικιά, χωρὶς νὰ σεβαστεῖ τὴν κυρία.

Τὸ λυπηρὸ ἀπὸ σόστημα τῆς ἀναλήθειας σοῦ κά-  
νει δευτὴ ἀλάφρη εἰμι ἔρχεσαι ἀπὸ τὴν Ἀγγλία, δ-

που καὶ ἀδῶ ἀνακρίβεια ἂν πῇ ἕνα παιδί, οἱ φί-  
λοι γύρω του μὲ κάθε ἐκφραση ἀηδίας θὰν τοῦ φω-  
νάξουν «Ω, ντροπῆς, ντροπῆς!», καὶ ὅπου μὲ τὸ  
νὰ πῆς ἕναν ἄνθρωπο ψέφη, κιντυνέβεις νὰ φᾶς  
τις βρετανικὲς γροθιὲς τῆς χρονιάς σου. Πόσο σὺ  
γενικὸ εἶναι ἴσια τὰ παιδιὰ θὰν τὸ νιώσεις ἂν σοῦ  
πῶ πῶς σὲ μερικὸς διαγωνισμοὺς δίνονται τὰ θέ-  
ματα τυπωμένα μὲ τὴν ἀδεια νὰν τὰ ἀπαντήσεις ἀ-  
φοῦ τὰ καλοκοιτάξεις σπῆτι σου. Ἐχει τὴν πεποι-  
θησὴ ὁ ἔτασθης πῶς μὴτε ὁ σπονδαστὴς θὰ καταδε-  
χτεῖ ξένη βοήθεια, μὴτε οἱ γονεῖς καὶ φίλοι θὰ γί-  
νουνε συνένοχοι ποτηριᾶς.

Θυμᾶμαι, διὰν στὰ 1912 ταξίδεβα μὲ τὸν κ. Ταγ-  
κόπουλο ἀπὸ τὴ Σπάρτη πρὸς τὸ Λιοντάρι, ὁ δρό-  
μος μας ὁ ἕνα του σημάδι χωρίζε, καὶ δὲν εἶμαστε  
δέβαισι πὺδ του τιμῆμα ἔπρεπε νὰ πάρουμε. Τραβῶν-  
τας τὸν ἀνήφορο ἀριστερά, σὲ λίγο ἀπαντήσαμε ἕναν  
ἡλικιωμένο χωρικό, ποὺ κατέβαινε διαστικά μὲ τὸ  
μουλάρι του, καὶ τὸρὲ ρωτήσαμε ἂν πηγαίναμε σωστά  
κατὰ τὸ Λιοντάρι. «Καλὰ πάντε, καλὰ πάντε», μᾶς εἶ-  
πε χωρὶς νὰ σταθεῖ. Προχωρώντας ἀρκετὰ, ἀπαν-  
τήσαμε ἕναν ἄλλο χωρικό, ποὺ ἀφ' οὗ μὲ καλοσύνη  
μᾶς πληροφορήσε ὅτι, κατὰ πῶς τραβούσαμε, θὰ  
φτάνουμε σὲ χωριὸ ὅπου ἔληγε ὁ δρόμος καὶ ἔπρεπε  
νὰ γυρίσουμε πίσω. Ὁ γέρος λοιπόν, παρὰ νὰ σταθεῖ  
μιὰ στιγμὴ καὶ νὰ μᾶς ὁδηγήσει, προτίμησε νὰ πῇ  
ἕνα πρόχειρο ψέμα. ἀδιαφορώντας ἂν εἶσι μᾶς ἔ-  
βαζε σὲ τόσο ἀδικο κόπο.

(Συνέχεια)

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

## Ο ΔΟΥΛΕΥΤΗΣ

Χαρισμένο τοῦ Δ. Η. Ταγκόπουλου

Τὸν κόσμο ὅλο ἔχεις θαμάσει  
μὲ τὴν ἀδάμαστη ψυχὴ σου.  
Ζωὴ καὶ σκέψη μοναχὴ σου,  
τοῦ πόθου ἡ ἐγγροβόλα πλάση.

Καινούργια μὲ ζωὴ ἔχεις πλάσει  
«Πλάτῃ στήν ἀγάπην» τὴ δική σου.  
Λες κι ὅλα τ' ἄστρα ἢ φυλακὴ σου  
«Πίσω ἀπὸ τὰ κάγκελα» ἔχει μάσει.

Τόσο τὸν πόνο ἄτρομα εἶδες,  
—πλάστης καὶ μέσ σὺ χαλασμοῦ—  
ποὺ ἀκόμα καὶ στίς «Ἀλυσίδες»  
τὸ θεῖο σμιλεῖς «Λυτρωμό».

Κ' ἡ σκέψη σου, ὅπως τὸ φεγγάρι,  
ποὺ «Στήν Ὀξώπορτα» μαζεύει  
τῆς γειτονιάς ὅλη τὴ χάρη,  
Ἄπλως κι ὁ λόγος σου, μαγεύει.

Καὶ τὴ ζωὴ σου τὴν παννῶρια,  
τὴν ἀκριθὴ, τὴ μοναχοῦλα,  
—χαρὰ κουφὴ κι ἀπ' ὅλους χώρια,  
Τὴ χαιρεῖσαι σὲ μιὰν ἀκροῦλα.

Μάγος. — Μονάχος. — Μὲς σὶ ἔμπερ σου  
μὲ τὴ μανία τοῦ νοῦ τὴν ἰσρή σου!

ΑΓΓΕΛΟΣ ΡΩΜΑΙΟΣ